

ΚΕΝΤΡΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΤΣΙΜΙΣΚΗ & ΚΑΡΟΛΟΥ ΝΤΗΛ ΓΩΝΙΑ

ΤΗΛ : 270727 – 222594

ΑΡΤΑΚΗΣ 12 – Κ. ΤΟΥΜΠΙΑ ΤΗΛ : 919113 –
949422

www.syghrono.gr

ΕΠΩΝΥΜΟ:

ΟΝΟΜΑ:

ΤΜΗΜΑ:

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

Έκθεση Β' λυκείου 18/01/15

Κοινωνικές ταυτότητες

Οι κοινωνικές ταυτότητες είναι πολλές, είναι ιεραρχημένες και άνισες. Τις ταυτότητες τις αποκτάει ο άνθρωπος μέσα στην κοινωνία, αρχίζοντας από την οικογένεια. Υπάρχουν ταυτότητες πολύ πιο σταθερές από άλλες, γιατί είναι επενδυμένες με μεγάλη κοινωνική αξία. Την εθνική, π.χ., ή τη θρησκευτική τους ταυτότητα οι άνθρωποι την αλλάζουν πολύ σπάνια και σε πολύ ειδικές συνθήκες.

Άλλες, αντίθετα, είναι πολύ πιο ρευστές γιατί έχουν λιγότερο βάρος και μικρή κοινωνική αξία. Σε ορισμένες ταυτότητες άλλοι δίνουν μεγάλη αξία και άλλοι όχι. Άλλοι π.χ., αλλάζουν εύκολα πολιτική ταυτότητα, άλλοι το θεωρούν αθέμιτο και άλλοι σχεδόν ιεροσυλία απέναντι σε ευγενή **ιδανικά**. Την επαγγελματική τους ταυτότητα επιδιώκουν οι άνθρωποι να την αλλάζουν όποτε μπορούν για να τη βελτιώσουν.

Οι πιο σταθερές από όλες τις κοινωνικές ταυτότητες είναι εκείνες που αποδίδουν κοινωνική ανωτερότητα, που καταφέρνουν γι' αυτόν ακριβώς το λόγο και αφομοιώνουν χαρακτηριστικά άλλων ταυτοτήτων που αποδίδουν κατώτερότητα, με βάση μια κοινωνική και αυθαίρετη ταξινόμηση. [...]

Με την ίδια λογική, οι άνθρωποι προβάλλουν τις ταυτότητες εκείνες που θεωρούνται με υψηλή κοινωνική αξία και ποτέ το αντίθετο. Κανένας άνθρωπος που π.χ., δεν έχει τελειώσει το δημοτικό δεν αυτοπροβάλλεται στους άλλους σαν «αγράμματος». Μια από τις παραδοσιακά ισχυρές κοινωνικές ταυτότητες είναι η τοπική καταγωγή. Υπάρχουν άνθρωποι που θεωρούν την τοπική τους ταυτότητα σημείο αναφοράς της όλης τους προσωπικότητας. Άλλοι στην τοπική καταγωγή τους αρνούνται την παραδοσιακή κοινωνία, τις πεποιθήσεις και προκαταλήψεις της αγροτικής κουλτούρας.

Ένα παράδειγμα είναι η κρητική καταγωγή. Κάποιος μακρινός συγγενής μου, που ήρθε παιδί στην Αθήνα του 1950 και έγινε με την βοήθεια της οικογένειας μηχανικός, ερμήνευε σε όλη τη ζωή του μεγάλο ποσοστό των πράξεων του με αναφορά στην τοπική του καταγωγή, λέγοντας με καμάρι «είμαι Κρητικός». Απέδιδε στο «Κρητικός» πολλές θετικές αξίες και συστηματικά προέβαλε την τοπική του ταυτότητα γενικά συνώνυμη με τη λεβεντιά, την ντομπροσύνη, την αντοχή, την ειλικρίνεια, την **αλληλεγγύη**, την τιμιότητα και πολλά άλλα **προτερήματα**, ακόμη και το χιούμορ.

Η αδερφή του, ωστόσο, που έζησε κι εκείνη στην Αθήνα και έγινε παρά τις αντιρρήσεις της οικογένειας γιατρός, απέδιδε στην τοπική της ταυτότητα (που αγαπούσε και αγαπάει πάντα) πολλά αρνητικά στοιχεία δίπλα στα θετικά. Και μιλούσε με πίκρα για μπαλωθιές που βαράνε στη γέννηση αρσενικών παιδιών, για τις σφαγμένες αδερφές, για το αντρίλικο και τον κίνδυνο που συνοδεύει την παράνομη οπλοφορία, για τη ευκολία με την οποία επέλεγαν οι φορείς της τοπικής κουλτούρας τη βία σαν λύση ασήμαντων προβλημάτων, για φόνους εκ προμελέτης με αίτιο οικονομικές διαφορές, τελείως ανάξιες λόγου.

Υπάρχουν, λοιπόν, οι ταυτότητες, αλλά υπάρχουν και οι αναπαραστάσεις τους στο μυαλό των ανθρώπων. Αυτό σημαίνει ότι οι ταυτότητες δεν επιβάλλονται μηχανικά μέσα στην κοινωνικοποίηση. Αντίθετα, τα άτομα δομούν τις πολλές τους κοινωνικές ταυτότητες ενεργητικά στη διάρκεια της ζωής τους, ανάλογα με πολλούς παράγοντες κοινωνικούς. Άρα, οι κοινωνικές ταυτότητες δεν είναι στατικές, ούτε ίδια για πάντα, αλλά μεταμορφώνονται διαρκώς. Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχουν ταυτότητες ούτε «φυσικές» ούτε «αυθεντικές». Οι κοινωνικές προκαταλήψεις ξεκινάνε ακριβώς από την αντιμετώπιση των ταυτοτήτων σαν να ήταν φυσικές και άρα αυθεντικές.

Ακριβώς επειδή οι κοινωνικές ταυτότητες γίνονται αντιληπτές από το κοινό νου σαν στατικές και «φυσικές», η ζωντανή απόδειξη με την παρουσία «άλλων» που είναι «διαφορετικοί» προκαλεί καχυποψία ή και εχθρικότητα. Η παρουσία και μόνον «άλλων διαφορετικών» αμφισβητεί τη «φυσικότητα», γιατί καθρεφτίζει την απόδειξη ότι όλες οι ταυτότητες είναι «ιδιαιτέρες» και καμία δεν είναι ούτε φυσική ούτε **αυθεντική**.

Οι προκαταλήψεις και οι διακρίσεις στηρίζονται σε στοιχεία των ταυτοτήτων που θεωρούνται αυτονόητα. Με τα «αυτονόητα» και «αυθεντικά» της χαρακτηριστικά ή κάθε κοινωνική ταυτότητα γίνεται στερεότυπο και αυτό οδηγεί στις κοινωνικές διακρίσεις. Εύκολο παράδειγμα είναι οι κοινωνικές ταυτότητες φύλου.

Η ταυτότητα του φύλου βεβαίως είναι κοινωνική και καθόλου «φυσική». Όλα ανεξαιρέτως τα χαρακτηριστικά των αντρών και των γυναικών που προσδιορίζουν τη συμπεριφορά, τις ιδέες, την προσωπικότητα, τη στάση απέναντι στο ιδιωτικό και τη δημόσιο, τα όνειρα, τις φιλοδοξίες, τις επιλογές κ.ο.κ., είναι προϊόντα της κοινωνίας και όχι της βιολογίας.

Και αποτελεί θεμέλιο των διακρίσεων κατά των γυναικών στην κοινωνία η πλατιά **πεποίθηση** ότι οι ταυτότητες του φύλου είναι «φυσικές», και ότι άρα το στερεότυπο της θηλυκότητας και του ανδρισμού που επικρατεί στην κοινωνία είναι αυτονόητα δοσμένο από τη φύση.

*Αννα Φραγκουδάκη
Από τον ημερήσιο τύπο*

Ερωτήσεις

A. Να **γράψετε** την περίληψη του κειμένου σε 100 περίπου λέξεις.

(ΜΟΝΑΔΕΣ 20)

B1. Να **χρησιμοποιήσετε** τις παρακάτω λέξεις – φράσεις το κειμένου: **ταυτότητα, αξία, ιδανικά, προκαταλήψεις και διακρίσεις, θεμέλιο των διακρίσεων, για** να δημιουργήσετε μια δική σας παράγραφο 70 με 80 λέξεων.

(ΜΟΝΑΔΕΣ 10)

B2. Να **μετατρέψετε** τις παρακάτω προτάσεις από την ενεργητική στην παθητική σύνταξη και το αντίστροφο. Για ποιο λόγο επιλέγει η αρθρογράφος την κάθε μια από αυτές;

α. «Απέδιδε στο «Κρητικός» πολλές θετικές αξίες και συστηματικά προέβαλε την τοπική του ταυτότητα γενικά συνώνυμη με τη λεβεντιά, την ντομπροσύνη, την αντοχή, την ειλικρίνεια, την αλληλεγγύη, την τιμιότητα και πολλά άλλα προτερήματα, ακόμη και το χιούμορ».

β. «Οι προκαταλήψεις και οι διακρίσεις στηρίζονται σε στοιχεία των ταυτοτήτων που θεωρούνται αυτονόητα».

(ΜΟΝΑΔΕΣ 10)

B4. Να δώσετε ένα **συνώνυμο** για κάθε μία από τις λέξεις που ακολουθούν: ιδανικά, αλληλεγγύη, προτερήματα, αυθεντική, πεποίθηση.

(ΜΟΝΑΔΕΣ 05)

B5. Να δώσετε **δύο νέους τίτλους** στο κείμενο , έναν με σχόλιο και έναν χωρίς σχόλιο.

(ΜΟΝΑΔΕΣ 05)

Γ. Σύμφωνα με το κείμενο, οι κοινωνικές ταυτότητες που στηρίζονται σε στοιχεία «αυτονόητα» μετατρέπονται σε στερεότυπα και οδηγούν σε κοινωνικές διακρίσεις και επομένως, στο ρατσισμό. Να αναφερθείτε στις διάφορες μορφές ρατσισμού που εμφανίζονται στην κοινωνία μας, καθώς και στα αίτια που τις προκαλούν, σε άρθρο(400 λέξεις) που θα δημοσιεύσετε σε νεανικό περιοδικό.

(ΜΟΝΑΔΕΣ 50)